

Số: ~~77~~ /TB-VC1-HC

Hà Nội, ngày 24 tháng 10 năm 2023

THÔNG BÁO RÚT KINH NGHIỆM

Đối với bản án hành chính sơ thẩm có vi phạm bị hủy án

Qua công tác kiểm sát việc giải quyết theo thủ tục phúc thẩm đối với vụ án hành chính “*Khiếu kiện quyết định hành chính trong lĩnh vực quản lý đất đai*”, giữa người khởi kiện là ông Hà Ngọc Toan với người bị kiện là UBND tỉnh Hà Giang, Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Hà Nội thấy trong quá trình giải quyết vụ án, Tòa án cấp sơ thẩm vi phạm nghiêm trọng trong việc thu thập, xem xét đánh giá và sử dụng chứng cứ dẫn đến cấp phúc thẩm phải hủy án sơ thẩm, cần rút kinh nghiệm như sau:

1. Nội dung và quá trình giải quyết vụ án

Theo đơn khởi kiện và trình bày của người khởi kiện thì Gia đình ông Hà Ngọc Toan có một khu đất tại thôn Hợp Thành, xã Đạo Đức, huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang, có diện tích khoảng hơn 4000m², có nguồn gốc là do bố mẹ ông Toan khai phá từ năm 1950, trên đất có mồ mả của bố mẹ và em ông Toan. Khi chiến tranh xảy ra, Quân khu 2 trưng dụng đất để làm trạm xá D24 và đã san ủi hết các ngôi mộ của gia đình ông để làm trạm xá. Năm 1990, trạm xá giải thể, gia đình ông tiếp quản khu đất. Ngày 05/6/1991 Chủ tịch UBND xã Đạo Đức xác nhận bằng văn bản để gia đình ông quản lý, sử dụng đất nêu trên khoảng “khoảng 2000m²”. Gia đình ông đã làm 01 ngôi nhà sàn, sinh sống ổn định trên đất và không tranh chấp. Do ngôi nhà bị hỏng, năm 2010 gia đình ông đã xây 01 ngôi nhà cấp 4.

Tháng 4/2020, ông Toan đăng ký làm thủ tục cấp GCNQSDĐ. Ngày 31/8/2020, Văn phòng đăng ký đất đai chi nhánh huyện Vị Xuyên có các văn bản về việc trả hồ sơ xin đăng ký cấp GCNQSDĐ của ông Toan, lý do: Trung tâm Khoa học kỹ thuật giống cây trồng Đạo Đức không ký xác nhận vào biên bản vì cho rằng đất ông Toan xin đăng ký nằm trong bản đồ giao đất của Trại giống lúa Đạo Đức, đã được UBND tỉnh HG cấp GCNQSDĐ số A 212211 ngày 19/02/1992. Vì vậy, Văn phòng đăng ký đất đai không đủ cơ sở để thực hiện các thủ tục tiếp theo.

Tháng 05/2021, ông Toan làm đơn khởi kiện yêu cầu Tòa án hủy 1 phần GCNQSDĐ của UBND tỉnh Hà Giang cấp ngày 19/2/1992 cho Trại giống lúa Đạo Đức. Tòa án đã chuyển vụ việc sang thủ tục hòa giải đối thoại. Tại buổi đối thoại ngày 20/7/2021, người bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của UBND tỉnh Hà Giang cam kết sẽ sớm xem xét, giải quyết yêu cầu của ông Toan và đề nghị ông

rút đơn khởi kiện. Ngày 20/7/2021, ông Toan có đơn xin rút đơn khởi kiện. Tuy nhiên đến nay UBND tỉnh vẫn chưa giải quyết theo nguyện vọng của ông.

Ngày 05/10/2021, ông Toan có đơn khởi kiện đến TAND tỉnh Hà Giang yêu cầu: Hủy một phần diện tích đã cấp GCNQSDĐ số A: 212211 ngày 19/2/1992 cho Trại Giồng lúa Đạo Đức, thửa đất số 80, TĐĐ 241 để trả lại phần diện tích đất cho gia đình ông.

Bản án hành chính sơ thẩm số 03/2022/HCST ngày 20/09/2022 của Tòa án nhân dân tỉnh Hà Giang quyết định:

Chấp nhận yêu cầu khởi kiện của ông Hà Ngọc Toan, hủy một phần GCNQSDĐ số A212211 ngày 19/02/1992 của UBND tỉnh Hà Giang cấp cho Trung tâm khoa học giống cây trồng Đạo Đức với tổng diện tích 4.491,2m².

Sau khi xét xử sơ thẩm, UBND tỉnh Hà Giang kháng cáo toàn bộ bản án sơ thẩm.

Bản án hành chính phúc thẩm số 262/2023/HC-PT ngày 25/4/2023 của Tòa án nhân dân cấp cao tại Hà Nội đã chấp nhận kháng cáo: Hủy toàn bộ Bản án hành chính sơ thẩm số 03/2022/HC-ST ngày 20/9/2022; giao hồ sơ vụ án cho TAND tỉnh Hà Giang giải quyết, xét xử sơ thẩm lại đúng quy định pháp luật.

2. Những vấn đề cần rút kinh nghiệm

Qua các tài liệu, chứng cứ thu thập trong hồ sơ vụ án xác định:

Trại giống lúa Đạo Đức được thành lập từ năm 1968 và được giao đất để sản xuất canh tác với diện tích 67,1575ha theo Biên bản hội nghị cấp ruộng đất ngày 02/3/1968. Tháng 05/1979, Trại giống lúa Đạo Đức có cho Tiểu đoàn quân y (D24) Sư đoàn 313 mượn đất và nhà ở (Biên bản bàn giao mượn đất và nhà ở ngày 12/5/1979) có phần diện tích đất hiện nay ông Toan đang sử dụng. Đến ngày 19/02/1992, UBND tỉnh Hà Giang cấp GCNQSDĐ cho Trại giống lúa Đạo Đức. Ngày 04/11/1993, Trại giống lúa Đạo Đức bàn giao cho Trung tâm ứng dụng tiến bộ Khoa học kỹ thuật cây trồng Đạo Đức tổng diện tích đang quản lý sử dụng là 259.070m² (đã trừ phần diện tích UBND tỉnh Hà Giang thu hồi và giao cho UBND huyện Vị Xuyên quản lý). Sau khi bàn giao, Trung tâm ứng dụng tiến bộ Khoa học kỹ thuật cây trồng Đạo Đức quản lý, sử dụng cho đến nay.

Tại Biên bản xác định lại ranh giới đất đai giữa HTX Làng Nùng và Trại giống lúa Đạo Đức ngày 08/4/1991 đã khẳng định khu vực đất sân bóng và xung quanh nghĩa trang D24 thuộc quyền sở hữu của Trại giống lúa Đạo Đức đồng thời yêu cầu HTX Làng Nùng thông báo cho các xã viên biết để chấm dứt việc canh tác, kể từ ngày 11/4/1991 trở đi trại lúa Đạo Đức được toàn quyền sở hữu 02 khu đất trên. Song trong nội dung biên bản không hề có đề cập đến khu đất của ông Toan. Việc thống nhất ranh giới khu đất giao cho Trại giống lúa Đạo Đức có trước thời điểm ông Toan cho rằng có việc đã được UBND xã Đạo Đức giao quản lý (05/6/1991).

Đối với việc sử dụng đất của ông Toan: Từ tháng 05/1979 trở về trước đến năm 2012, gia đình ông Toan sinh sống và đăng ký hộ khẩu tại khu đất thuộc Đội 1, thôn Làng Cúng, nằm bên phải tuyến đường Quốc lộ 2 theo hướng Hà Giang

đi Tuyên Quang, từ nhà ông Nhớ rẽ vào đường bê tông khoảng 100m (không phải tại khu đất khu vực Trại giống lúa Đạo Đức); đất của gia đình ông Toan được cấp GCNQSDĐ năm 1992. Khi chiến tranh biên giới xảy ra, thực tế Tiểu đoàn Quân y thuộc Sư đoàn 313 mượn đất và nhà ở của Trại nhân giống tỉnh Hà Tuyên (nay là Trung tâm Khoa học giống cây trồng Đạo Đức) theo Biên bản ngày 12/5/1979, không phải mượn đất của ông Toan. Quá trình sử dụng đất, ông Toan không thực hiện việc đăng ký đất đai đối với diện tích đất có khiếu kiện theo quy định pháp luật về đất đai qua các thời kỳ và không có bất kỳ một giấy tờ nào chứng minh về quyền sử dụng đất hợp pháp tại khu đất này theo quy định tại Điều 100 của Luật đất đai. Biên bản xác nhận mồ mả cha ông ngày 05/6/1991 do ông Toan cung cấp không đủ là căn cứ pháp lý và cũng không phải một trong các giấy tờ theo quy định tại Điều 100 Luật đất đai. Việc ông Toan sử dụng đất sau khi Tiểu đoàn Quân y D24 chuyển đi là việc lấn chiếm đất của Trại giống lúa Đạo Đức. Tòa án sơ thẩm chỉ dựa vào lời khai của ông Toan và xác nhận của một số người làm chứng để xác định Quân khu 2 có trưng dụng đất của ông Toan để làm Trại xá D24 là chưa có đủ căn cứ. Đồng thời, lời trình bày của ông Toan về nguồn gốc đất, thời gian bắt đầu sử dụng đất so với nội dung thể hiện tại các tài liệu, chứng cứ là thiếu sự thống nhất, có mâu thuẫn nhưng chưa được Tòa án cấp sơ thẩm đánh giá, làm rõ để xác định sự thật. Cùng với việc đánh giá, sử dụng chứng cứ phiến diện không đảm bảo tính khách quan là việc thu thập chứng cứ chưa đầy đủ nên tại phiên tòa phúc thẩm người bị kiện kháng cáo đã đã giao nộp nhiều tài liệu, chứng cứ mới quan trọng mà căn cứ vào đó có thể làm thay đổi cơ bản việc áp dụng pháp luật để giải quyết vụ án. Vì vậy, Tòa án cấp phúc thẩm không thể thực hiện bổ sung ngay được việc xác minh, thu thập chứng cứ để đánh giá tính hợp pháp, khách quan của các tài liệu, chứng cứ mới và làm rõ những nội dung còn mâu thuẫn nên bản án phúc thẩm đã hủy bản án sơ thẩm và giao hồ sơ cho Tòa án cấp sơ thẩm để giải quyết, xét xử lại cho đúng quy định pháp luật.

Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Hà Nội thông báo để Viện kiểm sát nhân dân các tỉnh, thành phố trong khu vực phía Bắc nghiên cứu, tham khảo nhằm nâng cao chất lượng công tác kiểm sát việc giải quyết các vụ án hành chính./.

Nơi nhận:

- Đ/c Nguyễn Quang Dũng - PVT VKSTC (để B/c);
- Đ/c Viện trưởng VC1 (để B/c);
- Đ/c Phó VTr VC1 phụ trách Viện 3;
- Vụ 10 VKSNDTC;
- VC2, VC3;
- VKSND 28 tỉnh, thành phố phía Bắc;
- Các Viện nghiệp vụ, Văn phòng VC1;
- Lưu VT, V3.

**KT. VIỆN TRƯỞNG
PHÓ VIỆN TRƯỞNG**

Vũ Quang Huy